

R. KRISHNAN – A. B. (RAMI) SHANI –
ROBERT M. GRANT – RONALD WAYNE BAER

A minőségfejlesztés nyomában: A tervezés és a megvalósítás problémái

A minőségfejlesztési programok és tevékenységek egyfajta életmóddá váltak az Egyesült Államok számos vállalatánál. Ennek ellenére a cégen belüli minőségfejlesztést előmozdítani hivatott kísérletek még mindig gyakran meghiúsulnak. E programok kritikusai arra mutatnak rá, hogy a vállalatok sokszor nem kötik konkrét eredmény-elvárásokhoz fejlesztési programjaikat.

Megállapításainkat egy telekommunikációs társaság és több más, a szakirodalomban megjelenő vállalat minőségmenedzsment-programjainak részletes elemzésére alapozva tesszük.

Következtetésünk szerint a minőségfejlesztési programok általában a következő okok miatt buknak el: (1) zűrzavar keletkezik a vállalati átszervezés és a minőségfejlesztést kezdeményező programok szerepét illetően; (2) számos különböző minőségfejlesztési program fut egyszerre a vállalaton belül, különböző, egymásnak ellentmondó minőségcélokkal és kevés kézzelfogható eredménnyel a végén; és (3) a programok elsöprő kulturális változásokat próbálnak elérni, nagyléptékű képzési programokkal és jelentős folyamatinnovációkkal. Másrészt azok a vállalatok tudtak véghezvinni sikeres szervezeti fejlesztéseket, amelyek egymásra épülő programokkal dolgoztak, konkrét célokat megfogalmazva minden egyes lépésnél.

Az összes hóbort, innováció és kezdeményezés közül egy sem volt olyan mélyen befolyásoló, átható hatással az elmúlt húsz évben az amerikai menedzsmentgyakorlatra, mint a minőségfejlesztési mozgalom. A minőségmenedzsment egyrészt átértelmezi egy szervezet általános céljait és alapvetően megváltoztatja a dolgozók egyéni munkagyakorlatát. Másrészt a szervezeten belüli sikere kritikusan függ támogatóinak konszenzusépítő képességétől és az átalakítások során tanúsított lendületüktől. A minőségmenedzsment iránti lelkesedés átterjedt még az Egyesült Államok kormányára is: a Malcolm

Baldrige Minőségi Díj* bevezetésével ösztönzött és katalizátort biztosítottak a minőségmenedzsment gyakorlatának elburjánzásához szerte az amerikai iparban és kereskedelemben.

A minőségmenedzsment-technikák eredményessége nyilvánvaló az olyan vállalatok által elért jelentős üzleti fordulatok alapján, mint a Motorola, a Xerox és a Ford Motor Company. E cégek a vállalat egészére kiterjedő minőségmenedzsment-programjaiknak köszönhetően az előrelépést. Mindezeknél a vállalatoknál a minőségmenedzsment-programok (QMPs – quality management programs) sikeresek voltak nemcsak a termékek és a szolgáltatások minőségének fejlesztésében a következetesség, a teljesítmény, a pontosság és a megbízhatóság terén, hanem a versenyképesség és a pénzügyi teljesítmény javításában is, gazdagítva a dolgozók munkakörét és átalakítva a vállalati kultúrát.

Az is egyértelmű, hogy a minőségmenedzsment-programok eredményeinek bemutatásakor a sajtó, a kormányhivatalok tudósításai és a tudományos kutatások erősen elfogultak voltak. Miközben a minőségmenedzsment-technikák előnyei nagy nyilvánosságot kaptak és dicsőítették a példavállalatok eredményeit, a „minőség forradalmának” van egy sötétebb oldala is. A vállalatok közül sokan, akik nekikezdték a Deming, Juran és Crosby** inspirálta programoknak, földadták ezeket vagy már a korai szakaszban, vagy amikor a minőségmenedzsment programok belesüllyedtek a status quo-ba, intézményesültek és meggyengültek. Graham Sharman a McKinsey-től úgy becsüli, hogy minden három közül két minőségfejlesztési program „elakad” abban az értelemben, hogy nem hoz kézzelfogható javulást a teljesítményben.¹ E sikertelenségek oka változó: a kezdeményezők gyakran nem tudják megnyerni menedzsmentjeiket az ügynek; a vállalatok csalódnak az eredményekben; a minőségmenedzsment-programok olyan erőket szabadítanak fel, amelyeket a felsővezetők irányíthatatlannak és potenciálisan destruktívnak érznek; illetve az újonnan érkező vezérigazgatók úgy tekintenek a rég megalapozott minőségfejlesztési programokra, mint a változás gátjaira és a hatalmukat korlátozó tényezőkre.

* A Malcolm Baldrige Minőségi Díjat (Malcolm Baldrige Quality Award) 1987-ben hozták létre az Egyesült Államokban. A feltételekről, az eddigi nyertesekről lásd a hivatalos honlapon: <http://www.baldrige.nist.gov/>. Európában a legtöbb nemzeti minőségi díj alapja az EFQM (European Foundation for Quality Management) által kidolgozott modell: az Európai Minőségi Díjat első alkalommal 1992-ben hirdették meg, a magyar Nemzeti Minőségi Díjat 1996-ban alapította a miniszterelnök – *a szakmai lektor megjegyzése.*

** W. Edwards Deming, Joseph Juran és Philip Crosby a minőségmenedzsment elismert szakértői, gurujai. Életútjukról, munkásságukról, módszereikről lásd például az *Akik a világot mozgatják – Üzleti gondolkodók* (Alinea Kiadó, 2008) című kötetben – *a magyar kiadás felelős szerkesztője.*